

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 20. huhtikuuta 2021
(OR. en)

Toimielinten välinen asia:
2018/0328(COD)

5628/2/21
REV 2 ADD 1

CYBER 13
TELECOM 25
COPEN 35
COPS 33
COSI 14
CSC 26
CSCI 13
IND 25
RECH 36
ESPACE 6
CODEC 92
PARLNAT 92

NEUVOSTON PERUSTELUT

Asia: Neuvoston ensimmäisessä käsittelyssä vahvistama kanta EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEN antamiseksi Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskuksen ja kansallisten koordinoitikeskusten verkoston perustamisesta

- Neuvoston perustelut
- Hyväksytty neuvostossa 20. huhtikuuta 2021

I JOHDANTO

1. Komissio antoi ja toimitti neuvostolle ja Euroopan parlamentille 12. syyskuuta 2018 digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaan kuuluvan ehdotuksen¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskuksen ja kansallisten koordinoitikeskusten verkoston perustamisesta. Ehdotuksen oikeusperusta on SEUT 173 artiklan 3 kohta ja 188 artikla.
2. Ehdotuksen tavoitteena on auttaa EU:ta säilyttämään ja kehittämään digitaalisten sisämarkkinoidensa turvaamiseksi tarvittavia kyberturvallisuuteen liittyviä teknologisia ja teollisia valmiuksia. Ehdotuksessa säädetään rakenteiden luomisesta kolmella instituutionaalisella tasolla: kansallisten koordinoitikeskusten verkosto (kansallinen taso), kyberturvallisuuden osaamisyhteisö (sidosryhmätaso) ja Euroopan kyberturvallisuuden teollisuus-, teknologia- ja tutkimusosaamiskeskus (EU:n taso). Osaamiskeskus hallinnoi kyberturvallisuuden alaan liittyvää rahoitustukea EU:n talousarviosta ja helpottaa EU:n, jäsenvaltioiden ja elinkeinoelämän yhteisiä investointeja EU:n kyberturvallisuuden tehostamiseksi.
3. Komissio esitteli ehdotuksensa 17. syyskuuta 2018 kyberkysymysten horisontaaliselle työryhmälle, jäljempänä 'työryhmä'. Tämän jälkeen 28. syyskuuta 2018 työryhmä tarkasteli vaikutustenarviointia. Keskustelut itse ehdotuksesta aloitettiin työryhmässä 28. syyskuuta 2018 Itävallan puheenjohtajuuskaudella ja niitä jatkettiin Romanian, Suomen, Kroatian ja Saksan puheenjohtajuuskausilla.
4. Euroopan talous- ja sosiaalikomitea antoi ehdotuksesta lausuntonsa² 23. tammikuuta 2019. Komitea suhtautui myönteisesti komission aloitteeseen ja piti sitä merkittävänä askeleena kyberturvallisuutta koskevan teollisen strategian kehittämiseksi sekä strategisesti tärkeänä vahvan ja laajan digitaalisen riippumattomuuden saavuttamiseksi.

¹ 12104/18.

² 5898/19.

5. Euroopan parlamentissa asia annettiin teollisuus-, tutkimus- ja energiavaliokunnan (ITRE) käsiteltäväksi ja esittelijäksi nimitettiin Julia REDA (ITRE, Vihreät/EVA). Mietintö hyväksyttiin 19. helmikuuta 2019 ITRE-valiokunnassa, ja parlamentti hyväksyi sen maaliskuun 2019 ensimmäisessä täysistunnossaan. Parlamentti vahvisti 17. huhtikuuta 2019 ensimmäisen käsittelyn kantansa äänin 489 puolesta ja 73 vastaan, 56:n pidättyessä äänestämästä. Tämä kanta sisälsi 112 tarkistusta komission ehdotukseen. Rasmus ANDRESEN (ITRE, Vihreät/EVA) nimitettiin uudeksi esittelijäksi Euroopan parlamentin vaalien jälkeen.
6. Pysyvien edustajien komitea antoi 13. maaliskuuta 2019 valtuutuksen³ aloittaa neuvottelut Euroopan parlamentin kanssa. Tämän jälkeen on käyty viisi kolmikantakokousta, jotka on pidetty Romanian puheenjohtajuuskaudella 13. ja 20. maaliskuuta 2019, Kroatian puheenjohtajuuskaudella 25. kesäkuuta 2020 ja Saksan puheenjohtajuuskaudella 29. lokakuuta ja 11. joulukuuta 2020.
7. Ensimmäinen kolmikantakokous pidettiin 13. maaliskuuta 2019 Strasbourgissa. Se ei johtanut keskusteluihin asiasisällöstä. Molemmat osapuolet esittelivät kantansa ja tärkeimmät ehdottamansa muutokset sekä sopivat seuraavista vaiheista ja aikataulusta. Lainsäätäjät vahvistivat vakaan sitoumuksensa päästä mahdollisimman pian sopimukseen.
8. Toinen kolmikantakokous pidettiin 20. maaliskuuta 2019 Brysselissä. Keskusteluja käytiin ensimmäisessä teknisessä kokouksessa poliittisiksi määritellyistä kysymyksistä, pääasiassa osaamiskeskuksen missiosta ja tehtävistä, rahoituksesta ja johtokunnasta. Puheenjohtajavaltio Romania perusti toimintatapansa ensimmäisessä kolmikantakokouksessa saatuun valtuutukseen. Toisessa kolmikantakokouksessa kävi ilmi, että molemmilla osapuolilla oli myönteinen suhtautumistapa, sillä useisiin kysymyksiin asennoituttiin joustavasti ja teknisellä tasolla annettiin ohjausta, jotta kompromissitekstin suhteen voitaisiin edistyä.

³ 7583/19.

9. Pysyvien edustajien komitea hyväksyi 3. kesäkuuta 2020 tarkistetun valtuutuksen⁴ Euroopan parlamentin kanssa käytäviä neuvotteluja varten. Kolmas kolmikantakokous pidettiin 25. kesäkuuta 2020 Kroatian puheenjohtajuuskauden loppuvaiheessa, jotta Euroopan parlamentille voitiin tiedottaa neuvoston uuden valtuutuksen tärkeimmistä muutoksista, kiinnittäen erityistä huomiota 1) osaamiskeskuksen missioon, tavoitteisiin ja tehtäviin, 2) sen rakenteeseen, 3) varainhoitoa koskeviin säädöksiin ja 4) kyberturvallisuuden osaamisyhteisöön.
10. Neuvoston avoin kanta keskuksen johtokunnan äänioikeuksiin ratkaistiin neuvostossa Saksan puheenjohtajuuskaudella. Pysyvien edustajien komitea hyväksyi 22. heinäkuuta 2020 tarkistetun valtuutuksen, jolla selkeytettiin komission veto-oikeuden laajuutta.
11. Jäsenvaltioiden hallitusten edustajat ratkaisivat toisen avoimen kysymyksen osaamiskeskuksen kotipaikasta pysyvien edustajien komitean kokouksen yhteydessä 28. lokakuuta 2020 ja pääsivät yhteisymmärrykseen osaamiskeskuksen kotipaikan valintamenettelystä⁵. Jäsenvaltioiden hallitusten edustajat tekivät kotipaikkaa koskevan päätöksen pysyvien edustajien komitean kokouksen yhteydessä 9. joulukuuta 2020. Kotipaikaksi valittiin Bukarest (Romania).
12. Neljännessä kolmikantakokouksessa 29. lokakuuta 2020 tekniselle tasolle annettiin laajat valtuudet löytää kompromisseja jäljellä oleviin avoimiin kysymyksiin. Useissa pidetyissä teknisissä kokouksissa päästiin kompromisseihin useimpien kysymysten osalta.
13. Neuvosto ja Euroopan parlamentti pääsivät 11. joulukuuta 2020 pidetyssä viidennessä ja viimeisessä kolmikantakokouksessa alustavaan yhteisymmärrykseen, joka on pysyvien edustajien komiteassa 9. joulukuuta 2020 uusitun valtuutuksen mukainen. Pysyvien edustajien komitea hyväksyi 18. joulukuuta 2020 lopullisen kompromissitekstin, josta oli sovittu kolmikantakokouksessa.

⁴ 8315/20.

⁵ 13405/20.

II TAVOITE

14. Tässä ehdotuksessa esitetään perustettavaksi osaamiskeskusta, joka olisi EU:n tärkein väline, jonka avulla kootaan yhteen kyberturvallisuusalan tutkimukseen, teknologiaan ja teollisuuden kehitykseen tehtäviä investointeja. Keskus myös myöntäisi kyberturvallisuusosalalle rahoitustukea Horisontti Eurooppa -ohjelmasta ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta. Kuten edellä todetaan, ehdotuksessa säädetään myös kansallisten koordinoitavien verkoston ja kyberturvallisuuden osaamisyhteisön perustamisesta.
15. Osaamiskeskuksella olisi jäsenvaltioiden ja komission edustajista muodostuva johtokunta, joka määrittelee keskuksen toiminnan yleisen suunnan ja varmistaa, että keskus hoitaa tehtäviään asetuksen mukaisesti. Keskuksen tarkoituksena olisi varmistaa tutkimuksen ja innovoinnin vahvempi keskinäinen koordinaatio sekä strategioiden toteuttaminen EU:n ja kansallisella tasolla ja mahdollistaa jäsenvaltioiden päätöksenteko, joka liittyy niiden yhteisiin toimiin antamaan rahoitustukeen.
16. Osaamiskeskus voisi
 - i) toteuttaa tutkimus- ja innovointitoimia (Horisontti Eurooppa -puiteohjelman tuella) sekä valmiuksien kehittämistoimia (Digitaalinen Eurooppa -ohjelman tuella) edellä mainitun hallintotavan (eli komissio ja jäsenvaltiot) mukaisesti.
 - ii) yhdessä jäsenvaltioiden kanssa tukea kehittyneiden kyberturvallisuuslaitteiden, -työkalujen ja -datainfrastruktuurien kehittämistä ja hankintaa Euroopassa ja varmistaa viimeisimpien kyberturvallisuusratkaisujen laajan käyttöönoton kaikilla talouden aloilla; tätä varten osaamiskeskus voisi myös edistää valmiuksien yhteistä hankkimista jäsenvaltioiden puolesta.

III NEUVOSTON ENSIMMÄISEN KÄSITTELYN KANNAN ANALYYSI

A. ASIAN KÄSITTELY

17. Euroopan parlamentti ja neuvosto kävivät neuvotteluja päästäkseen ehdotuksesta yhteisymmärrykseen siinä vaiheessa, kun neuvosto vahvistaa ensimmäisen käsittelyn kantansa (sopimukseen pääseminen toisen käsittelyn varhaisessa vaiheessa). Neuvoston ensimmäisessä käsittelyssä vahvistama kanta vastaa kahden lainsäädäntövallan käyttäjän välillä komission avustuksella aikaansaattua kompromissipakettia.

B. YHTEENVETO TÄRKEIMMISTÄ KYSYMYKSISTÄ

18. Komission alkuperäistä ehdotusta koskevat tärkeimmät muutokset, joista molemmat lainsäätäjät pääsivät yhteisymmärrykseen, ovat seuraavat:
- 1) useisiin säännöksiin sisällytettiin kompromissisanamuoto, jotta teksti on yhdenmukainen Digitaalinen Eurooppa -asetuksen ja Horisontti Eurooppa -asetuksen säännösten kanssa, sillä osaamiskeskus hallinnoi kyberturvallisuuden alaan liittyvää rahoitustukea Horisontti Eurooppa -ohjelmasta ja Digitaalinen Eurooppa -ohjelmasta;
 - 2) osaamiskeskuksen kotipaikkaa koskeva viittaus asetuksen (1 artiklan) säännöksissä poistettiin. Sen sijaan lisättiin uusi johdanto-osan (20) kappale;
 - 3) lisättiin eri käsitteitä asianmukaisine määritelmineen, kuten 'kyberuhka', 'yhteinen toimi', 'luontoissuoritus' ja 'eurooppalainen digitaali-innovointikeskittymä';
 - 4) lisättiin 'ohjelma' eli kattava ja kestävä kyberturvallisuuden teollinen, teknologinen ja tutkimusstrategia, jossa esitetään strategiset suositukset Euroopan kyberturvallisuuden teollisen, teknologisen ja tutkimusalan kehitykselle ja kasvulle ja strategiset prioriteetit osaamiskeskuksen toimille;

- 5) osaamiskeskuksen tehtävistä, joista oli alun perin säädetty yhdessä artiklassa tavoitteiden ohella, on nyt säädetty omassa artiklassaan, ja keskuksen strategisten tehtävien ja täytäntöönpanotehtävien välillä tehdään ero;
- 6) ENISAn roolia vahvistettiin. ENISA on osaamiskeskuksen johtokunnan pysyvä tarkkailija, ja se voi antaa tietoja ja neuvoja ohjelman, vuotuisen työohjelman ja monivuotisen työohjelman laatimisen osalta;
- 7) lisättiin uusia säännöksiä, jotka koskevat kansallisia koordinoitikeskuksia ja erityisesti keskusten nimeämistä ja komission arviointia;
- 8) johtokunnan tehtäviä käsiteltiin tarkemmin, erityisesti ohjelman, vuotuisen työohjelman ja monivuotisen työohjelman hyväksymisen suhteen;
- 9) osaamiskeskuksen johtokunnan äänestysääntöjä muutettiin ja periaate "yksi henkilö, yksi ääni" vahvistettiin komission ehdotuksen alkuperäisen säännöksen sijasta, jonka mukaan EU:lla olisi oltava 50 prosenttia äänioikeuksista. Kuitenkin tiettyjen päätösten osalta, jotka liittyvät unionin talousarvion toteuttamiseen sekä vuotuisen työohjelmaan, monivuotiseen työohjelmaan ja jäsenvaltioiden osuuksien laskentamenetelmään, komissiolla on 26 prosenttia äänioikeuksista; johtokunta tekee päätöksensä vähintään 75 prosentin enemmistöllä kaikista sen jäsenistä;
- 10) neuvoa-antava teollisuus- ja tiedekomitea muutettiin strategiseksi neuvoa-antavaksi ryhmäksi, joka antaa neuvoja, jotka perustuvat osaamiskeskuksen ja kyberturvallisuuden osaamisyhteisön välillä käytäviin säännöllisiin keskusteluihin;
- 11) kyberturvallisuuden osaamisyhteisö muodostuu kollektiivisista elimistä/organisaatioista eikä siihen kuulu yksittäisiä henkilöitä; kompromissina osaamiskeskus ja sen elimet voivat käyttää ad hoc -asiantuntijoina toimivien yksittäisten ja luonnollisten henkilöiden asiantuntemusta;

12) lisättiin uusia artikloja, jotka koskevat sukupuolten tasapuolista edustusta (35 artikla) ja osaamiskeskuksen oikeushenkilöllisyyttä (39 artikla).

IV LOPUKSI

19. Neuvoston ensimmäisen käsittelyn kannassa on otettu huomioon neuvoston ja Euroopan parlamentin välillä komission avustuksella aikaansaatu kompromissipaketti.
 20. Neuvosto pitää ensimmäisen käsittelyn kantaansa tasapainoisena kokonaisuutena ja katsoo, että kunhan uusi asetus on hyväksytty, sillä on keskeinen rooli EU:n kyberturvallisuuden teknologisten, teollisten ja tutkimukseen liittyvien valmiuksien kehittämisessä.
-